

Huvudman

Region Gotland
registrator-bun@gotland.se

Beslut

Datum 2025-07-04

Dnr 2025:3579

Sida 1 (18)

Ärendet

Tillsyn av grundskolan Dalhem skola i Region Gotland

Rättelse enligt 36 § förvaltningslagen (2017:900) av beslut den 30 juni 2025.

I beslut den 30 juni 2025 fanns en felaktig uppgift. Där angavs felaktigt på sida 1-2 under rubriken "Undervisningens omfattning" att huvudmannen ska "Se till att eleverna får minst den garanterade undervisningstiden i ämnet idrott och hälsa, utifrån den lagstadgade timplanen, om inte avvikelser är beslutade genom anpassad studiegång, prioriterad timplan eller skolans val." Felet har rättats genom att texten har strukits nedan under rubriken "Undervisningens omfattning" i detta rättelsebeslut.

Beslut

Föreläggande

Skolinspektionen förelägger med stöd av 26 kap. 10 § skollagen (2010:800) Region Gotland att senast den **12 januari 2026** ha vidtagit nedan angivna åtgärder avseende brister rörande att utbildningen ska vara avgiftsfri, undervisningens omfattning, kunskapsområdet hedersrelaterat våld och förtryck, anmälan av kränkande behandling och betygskatalog. De vidtagna åtgärderna ska senast samma dag skriftligen redovisas till Skolinspektionen.

Om Region Gotland inte följer detta föreläggande kan mer ingripande sanktioner komma att aktualiseras.

Beslutet om föreläggande gäller omedelbart enligt 26 kap. 10 § tredje stycket skollagen. Beslutet om föreläggande får enligt 28 kap. 2 och 18 §§ skollagen inte överklagas.

Region Gotland ska vidta följande åtgärder

Utbildningen ska vara avgiftsfri

1. Se till att utbildningen vid Dalhem skola är avgiftsfri genom att upphöra med att organisera dagliga fruktstunder under lektionstid där elevernas vårdnadshavare förväntas skicka med frukt. Huvudmannen ska i samband med huvudmannens redovisning av vidtagna åtgärder inkomma med en redogörelse för hur huvudmannen säkerställt att utbildningen är avgiftsfri samt med den information som har gått ut till vårdnadshavarna om fruktstunden. (10 kap. 10 och 11 §§ skollagen)

Undervisningens omfattning

1. Se till att eleverna får minst den garanterade undervisningstiden i ämnet engelska, det innefattar att antalet timmar per stadium inte får minskas i förhållande till den lagstadgade timplanen, om inte avvikelser är beslutade genom anpassad studiegång. Elevernas scheman för lågstadiet vårterminen 2026 ska bifogas redovisningen av vidtagna åtgärder. (3 kap. 12 §, 10 kap. 5 § skollagen, 9 kap. 3–4 a, 9–11 §§ och bilaga 1 skolförordningen [2011:185])

Kunskapsområdet hedersrelaterat våld och förtryck

1. Se till att kunskapsområdet hedersrelaterat våld och förtryck tas upp i undervisningen minst en gång för respektive årskurs innan den 19 december 2025. En redogörelse för hur kunskapsområdet hedersrelaterat våld och förtryck har tagits upp i undervisningen, ska bifogas redovisningen av vidtagna åtgärder. (Förordning om läroplan för grundskolan, förskoleklassen och fritidshemmet Lgr 22 (SKOLFS 2010:37) 2.2 Kunskaper).

Anmälan av kränkande behandling

1. Se till att lärare eller annan personal som får kännedom om att en elev anser sig ha blivit utsatt för kränkande behandling i samband med verksamheten anmäler detta till rektorn. Rektorn ska

dokumentera hur många sådana anmälningar som inkommit under perioden den 19 augusti 2025 till den 19 december 2025. Denna dokumentation ska ges in till Skolinspektionen i samband med huvudmannens redovisning av vidtagna åtgärder. (6 kap. 10 § skollagen)

2. Se till att uppgifter om att elever upplevt sig utsatta för kränkande behandling på bussen till och från skolan utreds och att skäligen åtgärder vidtas för att förhindra framtida kränkande behandling. Huvudmannen ska dokumentera utredning och vidtagna åtgärder. Denna dokumentation ska bifogas huvudmannens redovisning av vidtagna åtgärder. (6 kap. 10 § skollagen)
3. Se till att rektorn, när rektorn får kännedom om att en elev anser sig ha blivit utsatt för kränkande behandling i samband med verksamheten, anmäler detta till huvudmannen. Huvudmannen ska dokumentera hur många sådana anmälningar som inkommit under perioden den 19 augusti 2025 till den 10 januari 2026. Denna dokumentation ska ges in i samband med huvudmannens redovisning av vidtagna åtgärder. (6 kap. 10 § skollagen)

Betygskatalog

1. Se till att alla beslut om betyg dokumenteras i en betygskatalog i enlighet med författningarnas krav. Det innebär att den eller de lärare som har beslutat om ett betyg ska datera uppgiften om betyg i betygskatalogen och förse uppgiften med sin egenhändiga signatur. Huvudmannen ska inkomma med den signerade betygskatalogen för höstterminen 2025 i samband med redovisningen av vidtagna åtgärder. (6 kap. 10 § skolförordningen och 7 § Skolverkets föreskrifter (2011:123) om betygskatalog.)
2. Se till att ändringar och rättelser av betyg dokumenteras i betygskatalogen i enlighet med författningarnas krav. Det innebär att det ska framgå i betygskatalogen om betyget är ändrat eller rättat, vilket datum det nya betyget satts och vem som signerat det nya betyget. (6 kap. 10 § skolförordningen och 15 § Skolverkets föreskrifter om betygskatalog.)

Områden utan konstaterade brister

Skolinspektionen avslutar ärendet i de delar det avser kunskapsområdena jämställdhet, sexualitet, samtycke och relationer, att eleverna i

undervisningen inte delas upp efter könstillhörighet samt rektors delegation av ledningsuppgifter och beslut.

Redovisning av åtgärder

Redovisningen av de vidtagna åtgärderna skickas via e-post till skolinspektionen.stockholm@skolinspektionen.se, eller per post till Skolinspektionen, Box 23069, 104 35 Stockholm. Hänvisa till Skolinspektionens diarienummer för ärendet (SI 2025:3579) i de handlingar som sänds in.

Om ärendet

Skolinspektionen har utifrån myndighetens risk- och väsentlighetsanalys våren 2025 inlett en tillsyn av Dalhem skola som är en F–6 skola i Region Gotland. Tillsynen avser skolformerna förskoleklass och grundskola.

I tillsynen har Skolinspektionen kontrollerat om verksamheten vid Dalhem skola följer gällande bestämmelser om att utbildningen ska vara avgiftsfri, undervisningens omfattning, kunskapsområdena jämställdhet, sexualitet, samtycke, relationer och hedersrelaterat våld och förtryck, anmälan av kränkande behandling, betygskatalog samt rektors delegation av ledningsuppgifter och beslut.

Tillsynen har genomförts genom intervjuer med elever, lärare, personal i elevhälsan och rektorn samt lektionsobservationer mellan den 19 maj 2025 och 20 maj 2025. Som en del av tillsynen har även dokumentation granskats, bl.a. anmälningar om kränkande behandling, timplan, schema, betygskatalog, åtgärdsprogram och beslut om skolans val. Huvudmannen har yttrat sig över allt material av betydelse för beslutet.

Motivering av beslutet

Huvudmannen ansvarar för att utbildningen genomförs i enlighet med bestämmelserna i skollagen, föreskrifter som har meddelats med stöd av skollagen och de bestämmelser för utbildningen som kan finnas i andra författningar (2 kap. 8 § skollagen). Vidare ska huvudmannen se till att nödvändiga åtgärder vidtas om det framkommer att det finns brister i verksamheten (4 kap. 7 § skollagen).

Föreläggande

Utbildningen ska vara avgiftsfri

Omständigheter som ligger till grund för bedömningen

Av lektionsobservationer och av elevintervjuer framgår att årskurserna 1–6 har fruktstund under lektionstid.

Eleverna uppger vid intervjuer att de varje dag förutom när eleverna har idrott och hälsa, slöjd eller nationella prov har en fruktstund under en lektion på morgonen. Eleverna tar med sig frukten hemifrån. Om en elev inte har med sig frukt, så kan man endast i vissa klasser och vid ett fåtal tillfällen få en frukt från skolan eftersom frukten tillhör fritidshemmet och inte får användas till fruktstunden under lektionstid. En elev uppger vid intervju att hans förälder är irriterad på morgonen över att behöva ta med frukt till skolan.

Lärarna uppger vid intervjuer att eleverna i årskurs F–6 har fruktpaus på en av lektionerna på förmiddagen, att föräldrarna har informerats om att eleverna får ta med sig frukt och att lärarna inte får säga att eleverna ska ta med sig frukt hemifrån för årskurserna 1–6. I förskoleklass får läraren ta frukt från skolan till eleverna men det får inte lärarna i de andra klasserna göra. En lärare uppger i intervju att elever i lärarens klass som inte har med sig frukt hemifrån kan få hämta ett knäckebröd från matsalen. Tre lärare uppger att eleverna i deras klasser som inte har med sig frukt hemifrån inte får hämta knäckebröd.

Rektorn uppger vid intervju att det framförallt är i ämnet svenska och under högläsning som eleverna har fruktstund. Eleverna missar ungefär 10 minuter av undervisningstiden när de hämtar frukten från sin väska. Vårdnadshavarna har informerats om att eleverna erbjuds att ta med en frukt om eleven behöver det, men det är inget krav, skolan får inte kräva det eftersom utbildningen ska vara avgiftsfri.

Huvudmannen uppger i huvudmannens synpunkt på tjänsteanteckningen att det inte stämmer att eleven går miste om undervisningstid när de hämtar medhavd frukt eller smörgås.

Av lektionsobservationer framgår att fruktstunden i tre av de fyra observerade lektionerna inföll när eleverna hade matematik.

Rättslig reglering

Utbildningen i grundskolan ska vara avgiftsfri. Eleverna ska utan kostnad ha tillgång till böcker och andra läroverktyg som behövs för en tidsenlig

utbildning samt erbjudas näringsriktiga skolmåltider. (10 kap. 10 § skollagen)

Trots 10 kap. 10 § får det förekomma enstaka inslag som kan medföra en obetydlig kostnad för eleverna. I samband med skolresor och liknande aktiviteter får det, trots övriga bestämmelser i denna lag, i enstaka fall under ett läsår förekomma kostnader som ersätts av vårdnadshavare på frivillig väg. (10 kap 11 § skollagen)

I skollagen finns en möjlighet för skolan att ha enstaka inslag i verksamheten som kan medföra en obetydlig kostnad för eleverna. Härmed avses främst kostnader för en färdbiljett med allmänna kommunikationsmedel, en mindre entréavgift till ett museum eller liknande. En enstaka färdbiljett eller ett inträde kanske inte i sig är en betungande utgift. Om kostnaden är regelbundet återkommande kan den sammanlagt dock bli påfrestande för ett hushåll med svag ekonomi. (Prop. 2009/10:165 s 374)

Det är inte förbjudet att låta kostnader för skolresor, utflykter eller liknande aktiviteter ersättas av vårdnadshavare på frivillig väg. Sådana aktiviteter ska vara öppna för alla elever, oavsett om en elevs vårdnadshavare väljer att bidra eller inte. Med hänsyn härtill är det därför inte godtagbart att skolan erbjuder en kostnadsfri alternativ verksamhet för de elever vars vårdnadshavare inte vill betala dessa aktiviteter. Är den kostnadsbelagda aktiviteten att betrakta som en del av utbildningen ska alla elever få delta. I linje med detta resonemang gäller också att om elever på en skola gemensamt genomför en aktivitet för att samla in pengar till en skolresa eller liknande, som är en del av utbildningen, får det inte förekomma någon koppling mellan hur mycket en enskild elev bidrar med och elevens möjligheter att få delta i aktiviteten. Bidraget från vårdnadshavare måste både vara och framstå som helt frivilligt. Ersättningen från elevens vårdnadshavare får i enlighet med kommunallagens bestämmelser inte heller överstiga huvudmannens självkostnad för aktiviteten. (Prop. 2009/10:165 s 375)

Skolinspektionens bedömning

Skolinspektionen bedömer att Region Gotlands verksamhet vid Dalhem skola inte fullt ut följer bestämmelserna om att utbildningen i grundskolan ska vara avgiftsfri. Av utredningen framgår att eleverna i årskurserna 1–6 dagligen har fruktstund under lektionstid, till vilken eleverna förväntas ta med sig frukt eller smörgås hemifrån. Det framgår visserligen att informationen till vårdnadshavarna har varit att eleverna får ta med sig frukt och att lärarna är medvetna om att de inte får kräva att vårdnadshavarna skickar med frukt.

Av skollagen framgår att utbildningen ska vara avgiftsfri och att endast enstaka inslag som kan medföra en obetydlig kostnad för eleverna får förekomma. Från bestämmelsen om att utbildningen ska vara avgiftsfri finns två undantag enligt förarbetena till skollagen. Det första undantaget tar sikte på inslag som sker någon eller några gånger per termin och som sammantaget utgör en obetydlig kostnad. Eftersom frukt tas med till skolan varje dag utgör det inte ett enstaka inslag och detta undantag är därför inte tillämpligt.

Det andra undantaget enligt förarbetena till skollagen avser situationer där vårdnadshavarna frivilligt bidrar till en aktivitet. För att det ska anses frivilligt för föräldrarna att bidra krävs att aktiviteten är öppen för alla elever oavsett om vårdnadshavarna väljer att bidra eller inte. Informationen avseende frukten har visserligen inte varit formulerad som att eleverna måste ta med sig frukt till skolan. Eftersom Dalhem skola dels inte har organiserat verksamheten så att alla elever får en frukt oavsett om vårdnadshavarna skickat med någon och dels har förlagt fruktstunden till lektionstid, bedömer Skolinspektionen inte att möjligheten att bidra är frivillig. Det andra undantaget från principen om avgiftsfrihet är därför inte heller tillämpligt i detta fall.

Skolinspektionen konstaterar att fruktstunden sker under lektionstid vilket medför att elever som inte har med sig frukt inte kan välja om de vill delta eller ej. Elever har inte möjlighet att gå och göra något annat, om de inte har med sig frukt. Det faktum att det finns vårdnadshavare som uttrycker irritation över att skicka med frukt till skolan indikerar att vårdnadshavaren inte upplever det som ett frivilligt inslag.

Skolinspektionen bedömer mot denna bakgrund att det i praktiken inte framstår som frivilligt att ta med frukt eller en smörgås för vårdnadshavare och elever.

Mot denna bakgrund bedömer Skolinspektionen att Region Gotland, som är huvudman för Dalhem skola, inte uppfyller författningarnas krav om att utbildningen ska vara avgiftsfri. Det är en brist.

Undervisningens omfattning

Omständigheter som ligger till grund för bedömningen

Av scheman för årskurs 1-3 framgår att eleverna sammantaget i engelska under lågstadiet, antaget att de har samma mängd undervisning under årskurs 1-3, får 53 undervisningstimmar totalt. Enligt Region Gotlands timplan ska eleverna ha fått 59 undervisningstimmar i ämnet engelska under lågstadiet sammanlagt.

Rättslig reglering

Av skollagen framgår vilka ämnen undervisningen ska omfatta samt att den totala undervisningstiden för varje elev i grundskolan ska vara minst 6 890 timmar. Vidare framgår att regeringen får meddela föreskrifter om fördelning av undervisningstiden (timplan). (10 kap. 4–5 §§ skollagen)

Bestämmelser om fördelning av den garanterade undervisningstiden (timplan) finns i bilaga 1 till skolförordningen. (9 kap. 3 § skolförordningen [2011:185])

För varje ämne och stadium har elever rätt till minst den angivna undervisningstiden i timmar. Avseende engelska ska eleverna ha en garanterad undervisningstid på minst 60 timmar under lågstadiet (årskurs 1-3). Vid skolans val får antalet timmar i timplanen per stadium för ett ämne eller en ämnesgrupp minskas med högst 20 procent. Antalet timmar för svenska eller svenska som andraspråk, engelska och matematik får dock inte minskas. (Bilaga 1 till skolförordningen)

Skolinspektionens bedömning

Skolinspektionen bedömer att Region Gotlands verksamhet vid Dalhem skola inte fullt ut följer bestämmelserna avseende att eleverna får den garanterade undervisningstiden i ämnet engelska under lågstadiet.

Av utredningen framgår att eleverna under lågstadiet får 53 undervisningstimmar i engelska, vilket innebär att de inte får 7 timmar som de är garanterade enligt den nationella timplanen. Av bilaga 1 till skolförordningen framgår elever på lågstadiet ska garanteras 60 timmar undervisning i engelska. Vidare framgår att antalet undervisningstimmar i engelska inte får minskas. Att eleverna i lågstadiet inte får den garanterade undervisningstiden i engelska är en brist.

Skolinspektionen noterar även att Region Gotlands beslutade timplan för samtliga grundskolor framgår att eleverna under lågstadiet ska få sammanlagt 59 timmar i engelska, vilket är mindre än de 60 timmar som framgår av bilaga 1 till skolförordningen. Skolinspektionen förutsätter att detta korrigeras av huvudmannen.

Kunskapsområdena jämställdhet, sexualitet, samtycke, relationer och hedersrelaterat våld och förtryck**Omständigheter som ligger till grund för bedömningen**

Eleverna uppger vid intervjuer att det förekommer att lärarna pratar om jämställdhet, sexualitet, samtycke och relationer på lektioner. Framför allt

görs det när något hänt mellan eleverna som aktualiserar något kunskapsområde. Flera elever uppger att läraren använt sig av barnkonventionen och materialet "Stopp min kropp" i undervisningen.

Lärarna uppger vid intervju att kunskapsområdena jämställdhet, sexualitet, samtycke och relationer behandlas återkommande i utbildningen. Framför allt behandlas kunskapsområdena på lektioner i de samhällsorienterande- och de naturorienterande ämnena. Kunskapsområdena behandlas vid planerade lektioner om till exempel lag och rätt, barnkonventionen, sexualundervisning, via val av litteratur i svenska och via historiska händelser. Lärarna kan också spontant uppmärksamma kunskapsområdena om det sker något kopplat till någon av områdena som påverkar eleverna.

Av informationsinhämtningen från huvudmannen samt intervjuer med elever, lärare, elevhälsan och rektorn framgår det inte genomförs någon uppdelning utifrån könstillhörighet i någon del av elevernas undervisning.

Eleverna uppger vid intervjuer att lärarna inte lyft frågor om hedersrelaterat våld och förtryck i undervisningen.

Majoriteten av lärarna uppger vid intervju att kunskapsområdet hedersrelaterat våld och förtryck inte behandlas alls av dem i undervisningen. Lärarna uppger vidare att det inte finns någon övergripande plan för arbetet med kunskapsområdet på skolan. Rektorn leder och styr inte arbetet med något av kunskapsområdena jämställdhet, sexualitet, samtycke, hedersrelaterat förtryck eller våld, det är läraren som ensam ansvarar för att kunskapsområdena behandlas återkommande i undervisningen. En lärare uppger att hen behöver vägledning i hur kunskapsområdet hedersrelaterat våld och förtryck ska tas upp i undervisningen då läraren inte vill skrämma eleverna.

Rektorn uppger vid intervju att det inte finns någon övergripande plan på skolan för arbetet med jämställdhet, sexualitet, samtycke, relationer samt hedersrelaterat våld och förtryck. Skolan har inget pågående arbete avseende kunskapsområdet hedersrelaterat våld och förtryck men kommer nästa år att arbeta med jämställdhet.

Rättslig reglering

Av läroplanen för grundskolan framgår vidare att skolan ska ansvara för att varje elev efter genomgången grundskola har fått kunskaper om området sexualitet, samtycke och relationer samt hedersrelaterat våld och förtryck. (Lgr22, 2.2 Kunskaper)

Av läroplanen för grundskolan framgår också att rektorn har ett särskilt ansvar för att kunskapsområdet sexualitet, samtycke och relationer samt

kunskaper om hedersrelaterat våld och förtryck behandlas återkommande i utbildningen. (Lgr 22, 2.8 Rektorns ansvar)

Skolinspektionens bedömning

Skolinspektionen bedömer att Region Gotlands verksamhet vid Dalhem skola inte fullt ut följer bestämmelserna avseende kunskapsområdet hedersrelaterat våld och förtryck.

Av utredningen framgår att kunskapsområdena jämställdhet, sexualitet, samtycke och relationer behandlas återkommande under elevernas utbildning i årskurs 4–6. Det framgår vidare att det inte genomförs någon uppdelning utifrån könstillhörighet i någon del av elevernas undervisning. Utredningen ska därför avslutas i dessa delar.

Av utredningen framgår att kunskapsområdet hedersrelaterat våld och förtryck inte har behandlats återkommande i elevernas utbildning. Det framgår av utredningen att rektorn inte leder och styr arbetet med kunskapsområdet hedersrelaterat våld och förtryck samt att det inte finns någon övergripande plan för arbetet med kunskapsområdet.

Av läroplanen för grundskolan framgår att skolan ska ansvara för att eleverna efter genomgången grundskola har fått kunskaper om hedersrelaterat våld och förtryck. Det framgår också av läroplanen för grundskolan att rektorn har ett särskilt ansvar för att kunskaper om hedersrelaterat våld och förtryck behandlas återkommande i utbildningen. Att kunskapsområdet hedersrelaterat våld och förtryck inte behandlas återkommande i elevernas utbildning är en brist. Att rektorn inte leder och styr arbetet med att se till att kunskapsområdet hedersrelaterat våld och förtryck behandlas återkommande, är en brist.

Anmälan av kränkande behandling

Omständigheter som ligger till grund för bedömningen

Antal och form för anmälan av kränkande behandling

Av elevintervjuer framgår att de kränkningar som sker är både verbala och fysiska. Det framgår vidare att eleverna är överens om att de flesta kränkningar sker på fotbollsplanen och bakom kullarna på skolgården samt att de flesta kränkningar sker på lunchrasten.

Elevhälsan uppger vid intervju att eleverna är mycket omhändertagande över årskurserna men det är också en hård jargong elever emellan och ett språkbruk med svordomar som ibland är rasistiskt.

Som en del av tillsynen har Skolinspektionen begärt in information om skolans arbete mot kränkande behandling. På den blankett benämnd "Händelserapport" som används för anmälan av kränkande behandling finns kryssrutor där anmälaren ska uppge vad anmälan avser. Alternativen som finns är mobbning, våld, kränkande behandling, konflikt, sexuella trakasserier, rasism, sabotage, förstörelse och hot. Av blanketten framgår att ärenden som avser mobbning och kränkande behandling ska lämnas skyndsamt till rektor. Av anmälan framgår också bland annat datum, plats, tidpunkt, namn på inblandade personer samt beskrivning av händelsen.

Skolinspektionen har vid skolbesök begärt att få ta del av samtliga kränkingsanmälningar som innefattar mobbning, våld, kränkande behandling, sexuella trakasserier, rasism och hot och har då tagit del av 19 anmälningar av kränkande behandling under de senaste 12 månaderna.

Av intervju med lärare framgår det vidare att när lärarna fyller i blanketten Händelserapport behöver de ta ställning till om händelsen är mobbning, våld, kränkande behandling, konflikt, sexuella trakasserier, rasism eller hot. En lärare uppger att det kan vara svårt att veta om det som hänt är en kränkning.

Anmälan till rektorn

Flera lärare uppger vid intervju att de inte anmäler alla händelser som kan utgöra kränkande behandling till rektorn. Som skäl till varför alla kränkningar som sker mellan eleverna inte anmäls till rektorn uppger lärarna att det beror på tidsbrist och på att händelser som kan redas ut direkt mellan eleverna inte anmäls. Flera lärare uppger att det är väldigt svårt att hinna göra en anmälan varje gång en kränkning sker eftersom det tar lång tid att fylla i blanketten som ska användas för ändamålet eftersom en del av utredningen förväntas göras redan vid anmälan. Rektor uppger vid intervju att lärarna har tidsmässiga förutsättningar i sin tjänst för att göra anmälningar av kränkande behandling. Rektor uppger vidare att den biträdande rektorn gör oftast delar av utredningsarbetet. Av dokumentstudier framgår att den biträdande rektorn varit delaktig i 3 av 19 kränkingsutredningar. Övriga har lärarna genomfört på egen hand.

En lärare uppger att lärarna inte skulle göra annat om de skulle anmäla alla kränkningar. En lärare uppger att händelser där en elev fortfarande känner sig kränkt efter att läraren har pratat med de inblandade eleverna anmäler hen alltid. Flera lärare uppger att kränkningar som involverar våld alltid anmäls även om eleverna har blivit sams. Av intervju med elevhälsan framgår att instruktionen har varit att den i personalen som har sett eller fått berättat för sig ska skriva anmälan om kränkande behandling men alla i personalen tycker inte att det är deras ansvar att göra det.

Lärarna uppger vidare vid intervju att de lämnar de anmälningar om kränkande behandling som görs till biträdande rektor för Dalhem skola. Rektorn uppger i intervju att ansvaret för att ta emot anmälan om kränkande behandling är delegerat från rektorn till biträdande rektor för Dalhem skola. Rektorn uppger att anmälan skrivs på en pappersblankett men att arbetet med att införa ett digitalt system är planerat till höstterminen 2025.

Eleverna ger vid intervjuer exempel på konkreta kränkningar som skett. Lärarna uppger att de känner till flertalet av kränkningarna men att alla kränkningar inte är anmälda. Av intervju med elever och lärare framkommer två exempel på kränkningar som skett på skolan men som inte anmälts som kränkande behandling till rektorn.

Av intervju med elevhälsan framgår att lärarna inte anmäler alla kränkningar, totalt sett borde det finnas många fler anmälningar. Om lärarna har löst situationen gör de ingen anmälan, uppger elevhälsan.

Elevhälsan uppger vidare att för en elev gjordes en förenklad version där läraren fick föra bok över kränkningarna och dra ett streck varje gång något hände. Elevhälsan uppger att skolan för bok över kränkningarna när det blir återkommande händelser kring en elev. Elevhälsan uppger att informationen om kränkningar antecknade i en bok tas upp på elevhälsomöten men det skickas inte anmälningar till huvudmannen. Rektorn uppger vid intervju att hon inte har hört talas om att lärare drar streck i en bok när det sker många händelser runt en elev.

Eleverna uppger vid intervjuer att lärarna brukar säga att de ansvarar för det som händer på skolan, inte på det som sker på fritiden till exempel på sociala medier. Eleverna uppger vidare att om det sker större saker brukar lärarna agera även om det sker på sociala medier.

Lärare uppger vid intervju att om en elev berättar om en kränkning som skett på skolbussen så kan lärare tala med de inblandade eleverna om händelsen följer med eleverna in i klassrummet och fortfarande är pågående. Lärare uppger vidare att om en elev berättar om en kränkning som skett på skolbussen eller på sociala medier gör lärarna inte någon anmälan om kränkande behandling, eftersom händelsen då har skett utanför skoltid. En lärare uppger att på skolbussen sker ofta händelser som kan vara kränkande men de händelserna ligger utanför lärarnas ansvarsområde, även om de ofta påverkar skoldagen. En representant för elevhälsan uppger att skolan inte ska utreda kränkningar som sker på fritiden.

Anmälan till huvudmannen

Av lärarintervju framgår att lärarna inte tror att de anmälningar om kränkande behandling som görs anmäls vidare till huvudmannen.

Rektorn uppger att alla de 19 anmälningar om kränkande behandling som har lämnats till Skolinspektionen inte har anmälts till huvudmannen. Rektorn uppger att endast "de viktiga" har skickats in till huvudmannen, men rektorn vet inte vilka eller hur många av anmälningarna om kränkande behandling det rör sig om.

Rättslig reglering

En lärare eller annan personal som får kännedom om att en elev anser sig ha blivit utsatt för kränkande behandling i samband med verksamheten är skyldig att anmäla detta till rektorn. En rektor som får kännedom om att en elev anser sig ha blivit utsatt för kränkande behandling i samband med verksamheten är skyldig att anmäla detta till huvudmannen. Huvudmannen är skyldig att skyndsamt utreda omständigheterna kring de uppgivna kränkningarna och i förekommande fall vidta de åtgärder som skäligen kan krävas för att förhindra kränkande behandling i framtiden (6 kap. 10 § skollagen).

Av förarbetena till bestämmelsen framgår att den gäller kränkande behandling i samband med verksamhetens genomförande. Ansvaret får anses sträcka sig till vad som händer på väg till och ifrån den aktuella verksamheten, exempelvis vid färd i en skolbuss, även om i detta fall skolan naturligtvis inte kan ha någon övervakning vid sådana transporter. Ansvaret sträcker sig också till andra sammanhang när dessa har nära samband med vad som förekommit i verksamheten. (Prop. 2005/06:38 s. 142)

Skolinspektionens bedömning

Skolinspektionen bedömer att Region Gotlands verksamhet vid Dalhem skola brister i sitt arbete mot kränkande behandling. Av utredningen framgår att elever återkommande utsätts för kränkande behandling på skolan, på skolbussen och i sociala medier. Av utredningen framgår vidare att personal inte alltid anmäler till rektorn då de får kännedom om att en elev utsätts för kränkande behandling. Rektorn anmäler i sin tur inte heller samtliga anmälningar om kränkande behandling som inkommit till henne vidare till huvudman.

Det framkommer vidare av utredningen att lärare inte anmäler alla kränkningar som de får kännedom om på grund av tidsbrist, på grund av att de sker på skolbussen eller sociala medier samt på grund av att de anser att situationen är löst. Vidare har det under utredningen framkommit exempel

på kränkningar som skett i närtid på skolan och som lärare haft kännedom om men inte anmält vidare till rektorn som kränkande behandling. Det framgår också att lärarna gör en bedömning redan när de ska fylla i anmälan, hur händelsen ska klassificeras, där ett alternativ är kränkande behandling och där två av sju alternativ ska lämnas skyndsamt till rektorn. Därutöver framgår det att lärarna gör majoriteten av kränkningsutredningarna, delvis i samband med att anmälan görs till rektorn.

Skolinspektionen vill, mot denna bakgrund, framhålla att skolan även har en skyldighet att ingripa mot kränkningar som sker på fritiden om dessa har ett samband med verksamheten. Att elever som går på samma skola utsätter varandra för kränkningar som sker på fritiden, t.ex. på sociala medier eller på skolbussen hindrar inte att det finns ett sådant samband med skolans verksamhet att händelserna omfattas av skollagens definition av kränkande behandling. Sådana kränkningar ska alltså anmälas och utredas på samma sätt som kränkningar som bara förekommer i verksamheten.

Skolinspektionen vill i sammanhanget även framhålla att en anmälan och en utredning av kränkande behandling är två skilda processer. Om huvudmannen delegerat en del av utredningsarbetet till skolpersonalen redan vid anmälningstillfället behöver huvudmannen också se till att det finns förutsättningar för personalen att genomföra detta. Huvudmannen har det yttersta ansvaret för arbetet mot kränkande behandling och kan rikta resurser till verksamheter där det finns problem.

Av skollagen framgår att lärare och annan personal, som får kännedom om att en elev anser sig ha blivit utsatt för kränkande behandling, är skyldig att anmäla detta till rektorn. Att lärare och annan personal i verksamheten inte anmäler alla uppgifter om kränkande behandling till rektorn utgör således en brist.

Av utredningen framgår att inte alla anmälningar om kränkande behandling som har kommit till rektorns kännedom har anmälts till huvudmannen. Rektorn kan inte svara på hur många som har anmälts till huvudmannen. Vidare har utredningen visat att rektorn gör en bedömning av en

inkommen anmälans innehåll innan den anmäls vidare som kränkande behandling till huvudmannen.

Enligt skollagen är en rektor som får kännedom om att en elev anser sig blivit utsatt för kränkande behandling i samband med verksamheten skyldig att anmäla detta till huvudmannen. Att samtliga anmälningar om kränkande behandling som kommer rektorn till kännedom inte anmäls vidare till huvudmannen är således en brist. Skolinspektionen vill i sammanhanget

framhålla att anmälningsskyldigheten omfattar alla händelser där en elev upplever sig ha blivit utsatt för kränkande behandling. Det ska inte göras någon värdering av hur allvarlig en händelse är eller huruvida incidenten verkligen utgör kränkande behandling innan den anmäls till rektorn respektive huvudmannen. Vidare behöver en elev inte uttrycka det i termer av att ha blivit kränkt för att personal ska anses ha fått kännedom om elevens upplevelse av utsatthet. En elev kan exempelvis visa det på andra sätt eller uttrycka sig med andra ord och uppgiften kan också komma från annan person, såsom exempelvis elevens vårdnadshavare. Vissa händelser kan även till sin karaktär vara av sådant slag att personal borde ha förstått att eleven har känt sig utsatt exempelvis när personalen har bevittnat en händelse.

Rektorns skyldighet att anmäla uppgifter om kränkande behandling till huvudmannen är direkt kopplad till huvudmannens skyldighet att utreda uppgifterna. Anmälan till rektorn och huvudmannen ska därför göras skyndsamt. Rektorns anmälningsskyldighet omfattar alla fall av kränkande behandling som rektorn har kännedom om och oavsett hur rektorn fått kännedom om kränkningen.

När uppgifter om kränkande behandling inte anmäls systematiskt medför det att huvudmannen inte kan agera för att säkerställa att en utredning skyndsamt startas. Det är därför viktigt att personal anmäler uppgifter om kränkande behandling till rektorn som sedan i sin tur anmäler uppgifterna vidare till huvudmannen. Om det finns brister i detta avseende får huvudmannen inte en samlad bild av de kränkningar som har skett på skolan. Huvudmannen har då inte någon möjlighet att inom ramen för sitt systematiska kvalitetsarbete vidta förebyggande åtgärder för att förhindra kränkningar på skolan framöver.

Betygskatalog

Omständigheter som ligger till grund för bedömningen

Skolinspektionen har inför tillsynen granskat betygskatalogen för vår- och höstterminen 2024.

Betygskatalogen förs digitalt men skrivs under på en pappersutskrift. Av betygskatalogerna framgår elevens namn, klass, ämne och betyg. Vidare framgår även uppgift om skolans namn, huvudman, skolenhetskod, lägeskommun och rektors underskrift.

På en annan sida framgår lärarnamn, ämne, datum för betygsättning och underskrift. På sidan framgår också uppgift om skolans namn, huvudman, skolenhetskod och lägeskommun.

I betygskatalogen för höstterminen 2024 saknas underskrift av betygsättande lärare i 12 av totalt 19 ämnen, varav en lärare betygsatt ett ämne och en lärare betygsatt 11 ämnen. Av betygskatalogen för höstterminen 2024 framgår vidare att siffran 2 i tre fall har ändrats till ett betyg. Det framgår inte av betygskatalogen om det är en ändring eller en rättelse som har gjorts. Vid två av dessa har betygsättande lärare signerat på raden vid ändringen, något datum för ändringen framgår inte.

Rättslig reglering

Rektorn ska se till att betyg sätts i enlighet med skollagen och andra författningar (3 kap. 14 § skollagen).

Den eller de som beslutar om ett betyg ska datera uppgiften i betygskatalogen och förse uppgiften med egenhändig signatur. Om betygskatalogen förs elektroniskt får uppgiften i stället skrivas under elektroniskt. (7 § Skolverkets föreskrifter om betygskatalog)

Ett betyg som innehåller en uppenbar oriktighet till följd av ett skrivfel eller liknande förbiseende får rättas av rektorn. Innan rättelse görs ska rektorn ge eleven och elevens vårdnadshavare tillfälle att yttra sig, om det inte är obehövt. Vid rättelse ska ett nytt skriftligt betyg utfärdas och den oriktiga betyghandlingen om möjligt förstöras. (3 kap. 19 § skollagen)

Finner den eller de som har fattat ett beslut om betyg att beslutet är uppenbart oriktigt på grund av nya omständigheter eller av någon annan anledning, ska denne eller dessa ändra beslutet, om det kan ske snabbt och enkelt. En sådan ändring får inte innebära att betyget sänks. (3 kap. 20 § skollagen)

Rättelser och ändringar ska anges i betygskatalogen. Om ett betyg rättas eller ändras ska såväl det gamla som det nya betyget framgå. Rättelser och ändringar ska dateras och signeras. Det ska framgå av betygskatalogen om det är en rättelse eller ändring som är beslutad. (15 § Skolverkets föreskrifter om betygskatalog)

Skolinspektionens bedömning

Skolinspektionen bedömer att Region Gotlands verksamhet vid Dalhem skola inte fullt ut lever upp till författningarnas krav på betygsättning.

Av utredningen framgår att datum och underskrift av betygsättande lärare saknas i betygskatalogen för 12 av 19 ämnen för höstterminen 2024. Av skollagen framgår att rektorn ska se till att betyg sätts i enlighet med skollagen och andra författningar. Av Skolverkets föreskrifter om betygskatalog framgår att den eller de som beslutar om ett betyg ska datera

uppgiften i betygskatalogen och förse uppgiften med egenhändig signatur. Det är en brist att datum och underskrift av betygen saknas i 12 av 19 ämnen för höstterminen 2024.

Av utredningen framgår vidare att det genomförts ändringar i betygskatalogen som inte lever upp till författningarnas krav på hur sådana ska anges i betygskatalogen. Av skollagen framgår att rättelser och ändringar får göras under olika förutsättningar och med olika tillvägagångssätt. Av Skolverkets föreskrifter om betygskatalog framgår att det ska framgå om det är en rättelse eller ändring som är beslutad. Det är en brist att det inte framgår om det är en ändring eller rättelse som genomförts samt vilket datum det nya betyget har satts. Det är vidare en brist att det inte vid alla justeringar framgår vem som satt det nya betyget och att det ändrade eller rättade betyget inte alltid signeras.

Val av ingripande

Skolinspektionen får förelägga en huvudman som står under dess tillsyn att fullgöra sina skyldigheter, om verksamheten inte uppfyller de krav som följer av de föreskrifter som gäller för verksamheten (26 kap. 10 § skollagen).

Region Gotlands verksamhet vid Dalhem skola uppfyller inte författningarnas krav vad gäller att utbildningen ska vara avgiftsfri, undervisningens omfattning, kunskapsområdet hedersrelaterat våld och förtryck, anmälan av kränkande behandling och betygskatalog. Det finns därför skäl att förelägga Region Gotland att fullgöra sina skyldigheter och vidta åtgärder för att avhjälpa bristerna.

Områden utan konstaterade brister

Rektors delegation av ledningsuppgifter och beslut

Omständigheter som ligger till grund för bedömningen

Skolinspektionen har vid tillsynen granskat samtliga beslut om åtgärdsprogram för elever som har anpassad studiegång, särskild undervisningsgrupp och enskild undervisning under de senaste 12 månaderna. Därutöver har samtliga beslut om disciplinära åtgärder som innefattar avstängning samt beslut om skolans val granskats. Av inhämtad dokumentation framgår att rektorn för Dalhem skola har fattat beslut i samtliga granskade beslutstyper.

Rättslig reglering

Ett åtgärdsprogram ska utarbetas för en elev som ska ges särskilt stöd. Åtgärdsprogrammet beslutas av rektorn. Rektorn får inte överlåta sin beslutanderätt till någon annan om beslutet innebär att särskilt stöd ska ges i en annan elevgrupp eller enskilt enligt 3 kap. 11 §, i form av distansundervisning och annan undervisning enligt 3 kap. 11 a § eller i form av anpassad studiegång enligt 3 kap. 12 §. (3 kap. 9 § skollagen)

I grundskolan får rektorn besluta att stänga av en elev helt eller delvis om eleven agerar på ett sådant sätt att andra elevers eller personals säkerhet bedöms vara hotad. Rektorn får även besluta att stänga av en elev helt eller delvis om åtgärder enligt 5 kap. 13 § inte är tillräckligt ingripande eller inte är möjliga att genomföra eller det finns särskilda skäl med hänsyn till elevens beteende, och det är nödvändigt med hänsyn till övriga elevers trygghet och studiero. Rektorn får inte uppdra åt någon annan att fatta sådana beslut. (5 kap. 14 § skollagen)

I timplanen anges ett antal timmar som får användas för skolans val. Utrymmet för skolans val ska användas för undervisning i ett eller flera ämnen. Rektorn beslutar om hur utrymmet för skolans val ska användas. Rektorn får inte uppdra åt någon annan att fatta sådana beslut. (9 kap. 9 § skolförordningen)

Skolinspektionens bedömning

Av ovan redovisade omständigheter framkommer inte annat än att verksamheten uppfyller författningarnas krav inom detta område. Ärendet ska därför avslutas i denna del.

Beslutet har fattats av utredaren Erik Almqvist.

Utredaren Sandra Thobaben har varit föredragande. I ärendets slutliga handläggning har även utredaren Maria Klasson medverkat.